

РАЗВЪДНА ПРОГРАМА

**ЗА СЪХРАНЕНИЕ И УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ИЗТОЧНОБЪЛГАРСКАТА
ПОРОДА КОНЕ**

2010 – 2019 година

ОДОБРИЛ:

ШУМЕН 2010 година

Авторски колектив:

Ст.н.с. II ст. д-р Илияна Събева - Земеделски Институт, гр. Шумен
Зооинженер Светлозар Касчиев - ДП” Кабиюк”, гр. Шумен

Консултанти:

н.с. I ст. д-р Пламен Асенов - НИИЖН, гр. Костинброд
Д-р Крум Рашков- Председател на БФКС, гр. София

СЪДЪРЖАНИЕ

- I. Преглед на състоянието на популацията.
- II. Размер и ареал на популацията, обект на развъдната програма.
- III. Селекционна цел
- IV. Етапи и прогнозни срокове за постигане на селекционната цел и очакван генетичен прогрес.
- V. Селекционни признаци, по които ще се води селекция.
- VI. Величина на селекционните признаци.
- VII. Схема за осъществяване на развъдната цел.
- VIII. Генеалогична структура
- IX. Подходящи методи за оценка на развъдната стойност.
- X. Подходящи методи за преценка на възпроизводителните качества.
- XI. Репродуктивни методи за развъдната програма.
- XII. Организация за изпълнение на програмата
- XIII. Икономическа ефективност от внедряването на развъдната програма.
- XIV. Литература

РАЗВЪДНА ПРОГРАМА

ЗА СЪХРАНЕНИЕ И УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ИЗТОЧНОБЪЛГАРСКАТА ПОРОДА КОНЕ

Настоящата програма, приета от Асоциация „Източнобългарски кон” предоставя в систематизиран вид: селекционните и организационни аспекти на съхраняването и усъвършенстването на конете от Източнобългарска порода; правилник за регистрация; процедури по съставяне и издаване на зоотехническата документация, и мерките за информационното обслужване на членовете на асоциацията.

I. Преглед на състоянието на популацията.

Източнобългарския кон е **отечествена** полукръвна ездова порода, създадена чрез сложно възпроизводително кръстосване на местни, арабски, англоарабски и полукръвни английски кобили с полукръвни и чистокръвни английски жребци. Породообразователния процес е протекъл основно в държавните конезаводи ”Кабиюк” и ” Божурище”/”Стефан Караджа”/. *Източнобългарския кон е признат за порода с постановление № 631/12.06. 1951, по доклад № 250/10.02.1951 на Министъра на Земеделието.* Работата по усъвършенстването на стопанските признаци е продължила повече от едно столетие. Заложени били 16 генеалогични линии и над 27 фамилии. Взависимост от промените на обществените и икономически отношения в страната ни е имало относително чести промени в насоките на развъдната работа. Независимо от това в по-голяма или по-малка степен е давано *приоритет на усъвършенстването на спортните качества.* До началото на 1990-те години конете предимно бяха изпитвани/тестирани/ в гладки надпрепусквания и стипълчейз, а резултатите от представянето им в дисциплините на конния спорт при оценката на развъдната стойност имаха допълващ характер. Страната ни разполагаше с две достатъчно големи по обем елитни племенни стада в конезаводите ”Кабиюк” и ”Стефан Караджа”, които поддържаха линейната и фамилна структура на популацията. Освен тава другите конезаводи и племенни ферми развъждаха малки заводски ядра, които допринасяха за поддържане на разнообразието в породата, и които често произвеждаха разплоден материал за впръскване на кръв в другите стада. По това време, с оглед получаване на по-масивни и ръстовити коне за прескачане на препятствия и дресаж беше практикувано кръстосване на източнобългарски кобили с жребци от ХанOVERска и Тракененска породи. След прекратяването на изпитванията в гладки надпрепусквания и стипълчейз се пристъпи към облагородително кръстосване с ХанOVERска порода, като целта беше да се подобрят ръста, спортните качества и темперамента на произвежданите коне. *В повечето случаи приплодите с 25% генетична плазма /кръвност/ от ХанOVERска порода са били в типа на Източнобългарския кон и по телесно развитие и екстериор отговаряли*

на международните изисквания към спортните породи. За съжаление обаче не бяха направени опити за залагане на нови на нови линии. Постепенната ликвидация на племенните ферми и конезаводите през последното десетилетие доведе до силно редуциране на елитния племенен материал и драстично стесняване на генеалогичната и възрастова структура на популацията. *От популация с ограничен генофонд Източнoбългарският кон се превърна в порода застрашена от изчезване.* В настоящия момент развъдна работа насочена към поддържане на генеалогичната структура на породата се осъществява само в ДП "Кабиюк". Обема на заводското стадо към 01.10.2009 година е от 60 кобили майки и шест пепиниера в т.ч. трима представители на линиите на Вустершир, Тихани и Зенгер. В частния сектор има много собственици на източнoбългарски коне, но сравнително малко от тях са реални производители. От друга страна, тези които произвеждат, притежават в повечето случаи по една две кобили, без перспектива за увеличение на техния брой в близките години. Чистопородното развъждане в коневъдството е продължителен и много скъп процес, който още дълги години няма да бъде във възможностите на българите. Поддържането на определени линии и фамилии изисква икономическа стабилност на собственика в продължение на най-малко 25-35 години.

Биологични и стопански качества

Средните аритметични, стандартните отклонения и коефициентите на вариране на четирите основни телесни измерения на източнoбългарските коне родени през последните два генерационни интервала са били както следва: на 2-годишна възраст - височината при холката 156.62 см, коса дължина на тялото 153.79 см, обхват на гърдите 176.79 см и обхват на свирката 19.83 см; на 3-годишна възраст - съответно – 161.48, 159.28, 186.28 и 20.38 см. Варирането на признаците е било ниско, в границите от 2.53 до 3.69 % на 2-годишна възраст и от 2.38 до 3.41% на 3-годишна възраст. Най-ниско е било разнообразието на признака височина при холката. Индексите на телосложението са били : масивност 115.29%, разтегнатост 98.63% и костистост 12.62%. Техните стойности показват наличието на слабо изразен високоправоъгълен формат на тялото, особено желан в дисциплините прескачане на препятствия и всестранна езда. Сравнено с данните от 1984 година /Караиванов, Добрев/ за относително кратък период е постигнато значително подобряване и на трите индекса, чиято величина е била 114%, 96.9% и 12.20%.

На 3-годишна възраст, представителите на всички линии са превъзхождали средното за стадато по отношение височината при холката. Най-ръстовите са били конете от линиите на Тихани, Галион и Зенгер. По отношение на косата дължина на тялото единствено линията на Зенгер е давала коне с по-накъсен телесен формат. По отношение на обхвата на

гърдите ведуци са били линиите на жребците Еделкнабе, Фуриозо, Вустершир и Тихани. Линиите на Фуриозо, Нерон, Тихани и Еделкнабе са притежавали положителен ефект за измерението обхват на свирката. Резултатите от проучванията на редица автори показват, че само конете от линиите на Тихани, Фуриозо, Нерон и Еделкнабе са превъзхождали средното за стадото и по четирите телесни измерения. От използваните чистокръвни английски жребци подобрители на ръста са били: Один; Каюс и Керч; Мистер Тори и Мирабел; Карамбол и Коган; Синоп и Сектор, и Гиацинт и Гладиатор. От хановерските разплодници, използвани за промишлено кръстосване и вливане на кръв положителен ефект по отношение на изследваните признаци притежавали Щурм и Айстанцер. Жребецът Акрундос е допринесъл за повишаване на косата дължина, обхвата на гърдите и обхвата на свирката и за намаляване на височината при холката.

Ръстово развитие над средното за породата/161.50 см/ са имали конете от фамилиите на Нагайка/166.31 см/, Хана/165.68 см/, Кръстанка/164.03 см/, Линия/163.35 см/, Малта/163.10 см/, Килия/162.71 см/, Охота/162.59 см/ и др. Най-добро развитие на костната система са имали конете от фамилиите на Нагайка, Малта, Охота, Материя, Линия, Силистра и Геновева.

Наследяемостта на височината при холката е била: на две годишна възраст е била 0.21, на косата дължина 0.62, на обхвата на гърдите 0.26, а на обхвата на свирката 0.52. Установени са: ниска генетична корелация между височината при холката и косата дължина; средновисоки генетични корелации между височината при холката и обхвата на свирката; висока корелация между обхвата на гърдите и косата дължина; ниски отрицателни корелации между височината при холката и обхвата на гърдите обхвата на свирката. Фенотипните корелации между признаците са средновисоки и високи по стойност. Не се наблюдават съществени изменения във величината на горесменатите параметри на 3-годишна възраст. По данни на Яблански, 1975 наследяемостта на височината при холката е била 0.67 за КЗ"Кабиюк", което показва *значително намаляване на генетичното разнообразие през последните три поколения.*

Оценката на признаците характеризиращи екстериора, конституцията и темперамента се извършва по десетобална система, ежегодно при провеждане на бонитировката. Средните оценки, стандартните отклонения и вариационните коефициенти на екстериора са били както следва: обща оценка – 7.01 ± 0.87 бала с вариационен коефициент 12.76%; първи раздел/глава, шия, труп/ - 7.51 ± 0.87 бала с вариране от 11.64%; втори раздел/крайници/ - 6.68 ± 0.70 бала, с вариране от 11.10% и трети раздел/конституция, темперамент, мускулатура, сухожилия/ - 7.20 ± 0.81 бала, с вариране от 11.19%. Съответните стойности за произход и типичност са били 7.73 ± 0.69 бала, с вариране от 8.78%, за

телесни измерения 8.47 ± 1.35 бала, с вариране от 15.52% и за качествата на движение – 6.67 ± 0.87 бала, с вариране от 13.73%. Наследяемостта изчислена по Бекер на произхода и типичността е била 0.48, на телесните измерения/в балове/ 0.18, на екстериора 0.29, а на качествата на движение 0.50. От данните се вижда, че най-ниските оценки са получили конете по отношение на конструкцията на крайниците и качествата на движение т.е. по отношение на признаци, които лимитират работоспособността при конете. Генетичната корелация между крайните оценки на двата раздела е 0.32, а фенотипната 0.68. *От това произтича и необходимостта от приоритетно акцентирание върху усъвършенствването на екстериора и качествата на движение.*

Не коментираме признаците характеризиращи беговите способности, тъй като изпитванията са прекратени, а оценката на работоспособността се извършва чрез тестване и класическите дисциплини на конния спорт, съгласно новата ориентация на селекционната дейност с породата.

Наследяемостта на продължителността на стопанско използване на заводските кобили за предходния генерационен интервал е била 0.45. При представителките на генеалогичните линии наследяемостта е значително по висока – 0.58, което свидетелства за по-голямата екологична пластичност на генотипа им. От 1 до 6 години са били използвани 30.92 % от кобилите, от 7 до 12 години – 39.31 % и по-вече от 13 години – 29.77 %. Най-продължително са били използвани кобили с кръвност от Чистокръвна Английска Порода в диапазона 67.18% - 85.93% и с коефициент на инбридинг до 1.56%.

Заплодяемостта при заводските кобилите майки в предходния генерационен интервал е била средно 64.42%, абортите – 5.59% , мъртвородените и нежизнени – 4.11%, а нормално родените кончета – 55.75% . Бременността е била с продължителност средно 333.16 дни. Продължителността между последователни ожребвания е била 517.95 дни, при продължителност на стопанско използване от средно 10.48 години. Сравнителни проучвания върху величината на наследяемостта на признака продължителност между последователни ожребвания за периодите 1958 – 1977 година и 1978 - 1998 година показват, че при едно относително ниско ниво на заплодяемост за две генерации се наблюдава петкратно увеличение на адитивния генетичен вариант – от 0.065 на 0.367. Имайки предвид, че величината на селекцията в коневъдството се ограничава от продължителността на стопанско използване, плодовитостта на кобилите и жребците и загубите при отглеждането на кончетата, *то налице е необходимост от изключително голяма осторожност на селекционерите в бъдеще по отношение на репродуктивните способности на ползваните за разплод животни.*

До 1980 година резултатите от извършените комплексни преценки по потомство показват, че на челно място се нареждали приплодите на Зенгер,

Егал, Бенгал, Гръмбой и Клеверхов /Попов, 1978/. По телесни измерения, екстериор и клас от бонитировката само една малка част от жребците са се проявили като подобрители, а по отношение на производителните способности положителния ефект в породата се дължи главно на чистокръвните жребци, използвани за вливане на кръв/ Йоров, 1980/. По отношение на осемте телесни измерения/едновременно и пожизнено/, комплексни подобрители са били жребците Егал, Макар и Термит /Събева 1991/. Жребци притежаващи много добри генетични заложи с по-ниски BLUP-оценки за един от признаците дълбочина, ширина и обхват на гърдите били Вомаг, Велморел, Егей, Екол, Глобус, Гаусгрин, Збор, Футбол и Зигфрид. Подобрители само на четирите основни измерения и почти индеферентни към другите четири били жребците Екватор, Егей, Фал, Фетиш и Залив. Установена е тенденция на понижаване на развъдната стойност на последните представители на линиите на Вустершир, Греми, Еделкнабе, Галион, Фуриозо и Зенгер и повишаване на същата при разплодниците от линиите на Тихани, Бетяр и Нерон.

Генетична обусловеност на признаците характеризиращи работоспособността в дисциплините на конния спорт

В нашата страна резултатите от състезанията по конен спорт не са ползвани систематично за оценка на развъдната стойност на конете. Ориентацията на племенната работа с Източнобългарската порода коне към усъвършенстване на спортните качества налага за в бъдеще тези резултати да бъдат включвани в системата от критерии при оценката на работоспособността.

По литературни данни генетичната детерминираност на представянето в дисциплините на конния спорт варира в широки граници и зависи от популацията, за която се изчислява и от начина на измерване. Освен директно контролираните признаци класация и спечелена сума широко приложение намират техните производни и трансформирани стойности. В страните с действащи тренировъчни и изпитни регламенти за преценка на спортните възможности на млади племенни коне се използват от бални и точкови скали на измерване.

В обобщаващ обзор на проучванията на различни автори Hintz, 1980 съобщава, че наследяемостта на контролираните в спорта признаци във Франция, Германия и Швеция варира от 0 до 0.71. Общо за скокови способности Bruns, 1984 установил стойност от 0.50, а за представянето във шампионат – 0.25. При конете от популацията Ирландски спортен кон наследяемостта на регистрираните признаци в шоу с прескачане на препятствия е вариала от 0.04 до 0.21 /Foran, 1994/. Jensen, 1984 установил, че за скачане без ездач наследяемостта е била 0.45, а за скачане с ездач – 0.25. Много голямо внимание се отделя на механиката на движение и темперамента, като необходимо условие за добра

работоспособност /Dusek 1974, Дрофеев 1974, 1979, Merkens 1984, Leach 1986, Marsalek, 1995 и др.

II. Размер и ареал на популацията, обект на развъдната програма.

Кратка справка за регистрирания в Асоциация „Източнобългарски кон” разплоден материал.

Към 22.10.2009 година са регистрирани 439 коня в т.ч. 25 жребца; 175 кобили в т.ч. 140 кобили-майки; 89 женски кончета от 1 до 3 години; 89 мъжки кончета от 1 до 4 години; кастрати 46 и коне с недоизяснен произход 15. От жребците 28% са представители на генеалогичните линии, 16% произхождат от чистокръвни английски жребци и 36% - от хановерски жребци и холщайн. Бащите на останалите жребци принадлежат към други новосформиращи се линии. От кобилите майки 33% са принадлежат към генеалогичните линии, 25 % са дъщери на жребци от Чистокръвна Английска порода, 36% са дъщери на източнобългарски майки и хановерски жребци, а останалите 6 % произхождат от източнобългарски майки и бащи от новосформиращи се линии. Към изградените в породата фамилии принадлежат 81% от маточното поголовие. С най-голям обем са маточните гнезда от фамилиите на Охота, Неразделна, Ликующа, Лейла, Лонгуза и Хана. Останалите 14 фамилии имат от 1 до 3 представителки в разплод.

Понастоящем в Асоциация „Източнобългарски кон” членуват 62 физически и юридически лица. В КЗ”Кабиюк” е концентрирано 43% от маточното поголовие. В частния сектор се намират 57% от действащите кобили. Преобладаващата част от собствениците притежават по 1-2 кобили-майки.

Ареал на разпространение. – Преобладаващата част от регистрираните коне се отглеждат в района на централна и североизточна България.

Процеса на усъвършенствуване на Източнобългарската порода коне на съвременния етап от нейното развитие принципно не се различава от световно известните традиционни практики в развъждането на полукръвните/топнокръвните/ едови породи.

III. Селекционна цел

Изхождайки от състоянието на популацията и нивото на селектираните признаци през последните два генерационни интервала, в настоящата програма е акцентувано върху мерки и действия насочени към: запазване и увеличаване размера на активната развъдна единица на популацията; използване на развъдни методи осигуряващи внасяне на нови компоненти на наследственост; разширяване на генеалогичната структура на породата; усъвършенствуване на признаците характеризиращи телесното развитие, екстериора и качествата на движение; подобряване на репродуктивните способности и подобряване

на спортните качества на конете. Чрез настоящата програма селекционните критерии се привеждат в съответствие с модерните изисквания за селекция на спортните породи коне.

А. Стратегически цели

1. Да подпомогне запазването на породата, като част от биологичното разнообразие на животинския генофонд в национален и международен аспект.

2. Да допринесе за разпространяване на генетичния потенциал на най-добрите животни в цялата популация.

3. Да прилага най-новите научни достижения в областта на селекцията и репродукцията, с оглед повишаване на икономическата ефективност от развъдния процес.

4. Да осъществи интеграция между собствениците, държавните и международни институции с цел постигане на обществени и социални ползи.

5. Да подпомага провеждането на държавната политика в областта на съхраняване на генетичните ресурси по коневъдство.

Б. Селекционни цели

1. Да допринесе за запазването и разширяването на генеалогичната структура на породата.

2. Да съдейства за поддържане на генетично разнообразие в породата чрез прилагането на адекватни за популация с ограничен генофонд методи на селекция.

3. Да продължи процеса на усъвършенствуване на стопански ценните признаци и да приложи съвременни критерии за оценка на продуктивните признаци, даващи приоритет на повишаване на ръста, подобряване на екстериора и спортните качества.

По - важни задачи за постигане на селекционните цели:

1. Осъществяване на мониторинг върху ефективния размер на популацията, изменението на генеалогичната структура на породата и динамиката на фенотипните и генетични параметри на популацията.

2. Оценка на развъдната стойност на индивидите чрез използване на съвременни методи.

3. Внедряване на процедура за лицензиране на жребците производители, която да осигурява определени преференции за представителите на генеалогичните линии.

4. Оказване на съдействие за създаване на национална генетична банка от криоконсервирана семенна течност от водещите производители.

5. Осъществяване на еднократен вътрешен мониторинг върху изпълнението на развъдните цели на програмата, с оглед отстраняване на евентуални нежелани ефекти от развъдния процес.

6. Издирване на подходящи за разплод източнобългарски жребци от прекъснатите в конезаводите линии, с оглед тяхната презентация за лицензиране и реклама.

В. Цели от организационен характер

1. Да систематизира наличната информация и осъществява синхронизиран с европейските директиви и контрол върху: достоверността на произхода на конете и тяхната своевременна идентификация и поставяне под отчет; спазването на минималните изисквания заложи в настоящата програма за чистопородност на регистрираните животни.

2. Да води изискуемата от българското законодателство зоотехническа документация, информационно обслужване и издателската дейност в т.ч. издаване том III на Родословната племенна книга.

3. Да провежда регистрация и идентификация на племенните животни, съгласно действащите в страната закони и нормативни актове.

IV. Етапи и прогнозни срокове за постигане на селекционната цел и очакван генетичен прогрес.

В коневъдството законоустановеният срок на валидност на разрешителните за извършване на дейност по селекция и репродукция на развъдните организации обхваща приблизително един генерационен интервал при застъпващи се генерации. Целият десетгодишен период може да бъде разглеждан като един етап от развитието на породата.

Величината на прогнозирания генетичния прогрес ще се определя по формулата:

$$\Delta G = x - [(SD_{\sigma} + SD_{\varphi})/2] h^2$$

където: x е средната стойност на признака; SD_{σ} е селекционния диференциал при мъжките животни, SD_{φ} е селекционния диференциал при женските животни и h^2 е коефициента на наследяемост.

За изчисляване на генетичния прогрес ще се използва формулата:

$$\Delta G = i \sigma_p h^2 / t$$

където: i – интензивност на селекцията; σ_p – квадратното фенотипно отклонение, h^2 е коефициента на наследяемост и t е генерационния интервал.

Отзвукът от селекцията ще се изчислява по формулата $R = i \sigma_p h^2$.

V. Селекционни признаци, по които ще се води селекция.

Съгласно Наредба №14 от 02.08.2007 година, ДВ бр. 66, обект на контрола са признаците и показателите характеризиращи телесното

развитие, екстериора, темперамента, работоспособността и репродуктивните способности.

А. Признаци характеризиращи произхода, телесното развитие, екстериора и темперамента.

Произход.

Телесни измерения.

Екстериор - глава, шия, преден пояс, гръб и поясница, телосложение, предни крайници, задни крайници, крупа, , типичност.

Темперамент, нрав.

Б. Признаци характеризиращи работоспособността.

Алюри, скокови качества, ездови качества в т.ч. готовност за работа и класиране във вътрешни и международни състезания. Признаците наказателни точки, спечелена сума /точки, проценти/ подлежат на вътрешен мониторинг.

Контролата и оценката на признаците характеризиращи работоспособността се извършва в поне един от тестовете описани в точките А, Б, В, Г и Д. Подготовката на конете за участие в тестовете за определяне на работоспособността се извършва от собствениците. По искане на членовете на Асоциацията може да бъде изготвен тренировъчен регламент по т. А от оторизирани специалисти.

А. Тестове за преценка качествата на свободния скок и податливостта към обучение с ездач.

Преценка на качествата на свободния скок се извършва в коридор /шпрингартен/. Податливостта на обучение се преценява под седло със собствен и чужд ездач на два или три единични профила не по-високи от 80 см и не по-широки от 100 см. Този тест има препоръчителен характер за кобилите.

Б. Дисциплини на конния спорт.

Съгласно правилника на БФКС в дисциплините на конния спорт могат да участват всички коне навършили 5- годишна възраст.

На регистрация подлежат признаците класация, наказателни точки, спечелена сума /точки, проценти/ и фактори на околната среда ден, месец и година на състезанието, вид на състезанието /обездка, прескачане на препятствия, шампионат и др./, клас на състезанието, треньор и състезател. Препоръчително е да бъдат отбелязвани спечелените суми /награден фонд/, вида на плаца /терена/ и температура на въздуха.

В. Тест за издръжливост – “endurance”.

В теста за издръжливост могат да участват само много добре подготвени коне от 6 до 9 годишна възраст. Състезанията се провеждат на къси /50-60 км/, средни/ 70-80 км/ и по –дълги дистанции/над 80 км/. Регистрират се набраните точки, дистанцията, сложността на трасето, ездача и треньора.

Г. Тестове на други полукръвни породи.

Д. Шоу тест

В. Признаци характеризиращи репродуктивните способности.

За жребците: брой покрити кобили, брой заплодени кобили, брой случни сезони, % заплодяемост, % ожребени кобили, и % безплодие.

За кобили: брой ожребвания, брой живородени кончета, брой близнене, брой безплодни случни сезони /яловост/, брой аборти, брой мъртвородени кончета и брой отбити кончета. Допълнително обект на контрола и вътрешен мониторинг ще бъдат и признаците период между две ожребвания и период от ожребване до заплждане.

Контролата и регистрацията на признаците ще се извършва от специалисти с подходяща квалификация оторизирани от Асоциацията. Не е препоръчително честа смяна на работните екипи, с изключение на високоспециализирани лица, тъй като това се отразява на точността на измерванията, а от там и на точността на оценките и изчисляваната по-късно Развѣдна стойност.

VI. Величина на селекционните признаци и скали на измерване.

А. Признаци характеризиращи произхода, телесното развитие, екстериора и темперамента.

1. Произход.

Чистопороден Източнобългарски кон е този, който произхожда от регистрирани за разплод кобили и лицензирани за разплод жребци включени в Главната родословна книга на Източнобългарската порода. За чистопородни се считат коне с ниво на кръвност/генетична плазма/ в петия пояс както следва: до 75% генетична плазма от Чистокръвна Английска Порода, до 25% от Арабска порода и до 25% от ХанOVERска, Тракененска или Холщайнерска породи. Извършва се по документи и се оценява по десетобална система.

2. Типичност.

Описание на желаните за породата екстериорно-конституционален тип:

Средно голяма пропорционална на телосложението глава с добре очертани очни орбити и средно големи или големи изразителни очи; прав профил на челните и лицеви кости; широки ганаши; средно голяма муцуна с добре очертани относително големи ноздри и сухи, стегнати устни; нормално развити и добре поставени уши. Шията е дълга, права или леко извита, добре замускулена с дълъг, подвижен затилък и не много дебел шиен гребен. Холката е дълга, висока или средно висока. Гърбът е средно дълъг, обикновено прав и добре свързан с холката и поясницата. Крупата е дълга, широка, леко наклонена и добре замускулена. Гръдният кош е средно широк, дълбок и достатъчно дълъг. Средно дълга или дълга, нормално наклонена лопатка. Високи крайници, с добре очертани и развити стави, мускули и сухожилия. Копитата са средно големи, нормално наклонени, с

добре оформени и раздалечени високи петки. Здрава плътна конституция. Цветът на косъма обикновено е кестеняв, черен или алест.

Типичността се оценява по следната скала:

Степен на изразеност на породния тип	Балове
Изключително типичен	10
Силно изразен породен тип	9
Много добре изразен	8
Достатъчно изразен	7
Задоволително изразен	6
Слабо изразен	5
Липса на типичност	1 - 4

3. Телесни измерения

На контрола подлежат измеренията височината при холката, височина при крупата, дълбочина на гърдите, широчина на гърдите, обхват на гърдите и обхват на свирката. Препоръчително се снима височината при гърба. Измерванията се извършват на 2-, 3- и 7+ годишна възраст. При заявено желание от страна на собствениците могат да се правят измервания и на други възрасти. На оценка по десетобална система подлежат височината при холката, обхвата на гърдите и обхвата на свирката. Измеренията височина при крупата, дълбочина на гърдите, широчина на гърдите подлежат на вътрешен мониторинг.

Скала за оценка на основните телесни измерения на коне от Източнобългарска порода.

Жребци			Кобили			Балове
Височина при холката	Обхват на гърдите	Обхват на свирката	Височина при холката	Обхват на гърдите	Обхват на свирката	
168	195	21.2	166	190	20.7	10
166	193	20.9	164	188	20.5	9
164	190	20.7	162	186	20.2	8
162	187	20.5	160	184	20.0	7
160	184	20.2	158	182	19.7	6
158	182	19.9	156	179	19.5	5
до 156	180	19.7	до 154	177	19.2	4

4. Величина на признаците характеризиращи екстериора.

Оценката на екстериор е окомерна и се извършва по десетобална система. Признаците са групирани в три раздела. За всяка отделна част на тялото оценката бива: добра – 2 бала, задоволителна – 1 бал и лоша – 0 бала. Общата оценка за раздела се поставя чрез сумиране на поставените балове. За обща оценка на екстериора се вписва оценката на раздела получил минимално количество балове.

Описание на отделните части и тяхната изразеност

А. Раздел I - Глава, шия и труп

1. *Глава*: пропорционална, голяма, малка, груба, суха, нежна, проста. *Ганаши*: широки, средни, тесни. *Затилък*: дълъг, нормален, къс. *Шия*: дълга, средна, къса, лебедова, права, еленова; скачена: високо, сред-но, ниско.

2. *Холка*: дълга, средна, къса, висока, средна ниска, остра, средна, широка

3. *Гръб*: дълъг, среден, къс, мек, прав, шаранов, широк, среден, тесен.

Поясница: дълга, средна, къса, изпъкнала, равна, вдадена.

4. *Крупа* : дълга, средна, къса, широка, средна, тясна, наведена, нормално наклонена, права, хоризонтална, раздвоена, овална, стреховидна.

5. *Гърди* : широки, средни, тесни, дълбоки, средни, плитки. *Ребра*: закръглени, средни, плоски. *Хълбоци*: дълги, средни, къси. *Корем*: обемист, среден, избран

Оценка на I раздел в балове:

Б. Раздел II – Крайници

Предни крайници

1. *Плешка*: дълга, средна, къса, полегата, средна, стръмно поставена.

Подрамо: дълго, средно, късо

2. *Коляно*: добре развито, задоволително, слабо, козинец, плоско коляно, изрязано отзад. *Свирка*: дълга, средна, къса, кръгла, средна, овална, добре развита, задоволително, пристисната, костни, наръсти.

3. *Китъчна става*: добре развита, задоволително, слабо, надебелена

4. *Бабки*: дълги, нормални, къси, меки, стръмни, пръстеновидни костни наръсти (жабка). *Копита*: големи, нормални, малки, плоски, нормални, стръмни, деформирани; петки: нормални, високи, ниски, пристиснати, пълнокопитни.

5. *Постановка*: правилна, широка, тясна, завърната, развърната, правилна, предстояща, задстояща.

Задни крайници

1. *Подбедро*: дълго, средно, късо

2. *Тарзална става*: добре развита, задоволително, слабо, сърнешка кост, заешка кука, шпат, пипхак. *Свирка*: добре развита, задоволително, слабо, костни нарасти.

3. *Китъчна става*: добре развита, задоволително, слабо, надебелена

4. *Бабки*: дълги, нормални, къси, меки, нормални, стръмни, пръстеновидни, костни нарасти. *Копита*: нормални, големи, средни, малки, тесни, широки, плоски, стръмни, деформирани; ниски петки, пристиснати, пълнокопитни

5. *Постановка*: правилна, широка, тясна, О-образна, Х-образна; правилна, саблиста, задстояща, предстояща, стръмна /слонова/.

Оценка на II раздел в балове:

В. Раздел III. Конституция, мускулатура, сухожилия, връзки

1. Телосложение:

Хармонично, надстроено, късо, разтегнато, висококрако

2. *Темперамент:* холеричен, сангвиничен, меланхоличен, флегматичен.
Нрав: добронравен, злонравен, нервен. *Използва храната:* добре, задоволително, лошо.

3. *Мускулатура:* *Шия:* добра, задоволителна, слаба. *Гръб и поясница:* добра, задоволителна, слаба. *Плешка:* добра, задоволителна, слаба. *Подрамо:* добра, задоволителна, слаба. *Крупа:* добра, задоволителна, слаба. *Бедра и подбедра:* добра, задоволителна, слаба.

4. *Сухожилция:* развити и добре очертани, задоволително, слабо, надебелени.
Връзки: здрави, задоволителни, слаби. *Копитен рог:* здрав, ронлив, напукан. *Обраслост:* грива и опашка: гъсти, средни, редки; четки: големи, средни, малки. *Пороци:* Рорер, меланосаркома, крипторхизъм.

Оценка на III раздел в балове:

Обща оценка на екстериора:

Само при заявено желание от страна на собствениците се изготвя подробна пунктова оценка на екстериора.

Б. Величина на признаците характеризиращи работоспособността.

1. Алюри - Преценката на алюрите се извършва без ездач на ходом, тръс и галоп /гледано от страни на тялото/, и по коректност /гледано отпред и отзад по надлъжната линия на тялото/. Преценката е окомерна и величината на признаците се извършва в балове както следва:

Ходом

Критерии за оценка	Степен на изразеност	Балове
<i>Ходом</i>		0 - 10
Дължина на крачката	дълга, нормална, къса	0 - 2
Активност на предния пояс	много добра, удовлетворителна, недостатъчна	0 - 2
Активност на задния пояс и подлагане на задните крайници под масата	много добра, удовлетворителна, недостатъчна	0 - 2
Ритъм и еластичност на движението	много добра, удовлетворителна, недостатъчна	0 - 2
Общо впечатление	Много добро, добро, неудовлетворително	0 - 2

Тръс

Критерии за оценка	Степен на изразеност	Балове
<i>Тръс</i>		0 - 10
Дължина на крачката	дълга, нормална, къса	0 - 2
Активност на предния пояс	много добра, удовлетворителна, недостатъчна	0 - 2

Активност на задния пояс и подлагане на задните крайници под масата	много добра, удовлетворителна, недостатъчна	0 - 2
Ритъм и еластичност на движението	много добра, удовлетворителна, недостатъчна	0 - 2
Общо впечатление	Много добро, добро, неудовлетворително	0 - 2

Галоп

Критерии за оценка	Степен на изразеност	Балове
<i>Галоп</i>		0 - 10
Дължина на галопения мах /покриване на терен/	дълга, нормална, къса	0 - 2
Активност на предния пояс и изразеност на акцията на водещия крак	много добра, удовлетворителна, недостатъчна	0 - 2
Активност на задния пояс и подлагане на задните крайници под масата	много добра, удовлетворителна, недостатъчна	0 - 2
Ритъм и еластичност	много добра, удовлетворителна, недостатъчна	0 - 2
Общо впечатление	много добро, добро, неудовлетворително	0 - 2

Коректност на движенията преценени отпред и отзад по надлъжната линия на тялото.

Оценката на коректността на движенията преценени отпред и отзад по надлъжната линия на тялото се извършва на твърд, равен и не хлъзгав терен (за предпочитане асфалт). Коня се движи в права посока на ходом и тръс. Наблюдава се траекторията на движение на всеки един крайник поотделно и заедно.

Критерии за оценка	Степен на изразеност	Балове
<i>Коректност на движенията преценени отпред и отзад по надлъжната линия на тялото</i>		0 - 10
Коректност на движенията гледано отпред/постановка/	Коректни, не много коректни, некоректни	0 - 2
Коректност на движенията гледано отзад/постановка/	Коректни, не много коректни, некоректни	0 - 2
Коректност на сгъване на карпалните стави	Коректни, не много коректни, некоректни	0 - 2
Коректност на сгъване на тарзалните	Коректни, не много коректни, некоректни	0 - 2
Общо впечатление	Много добро, добро, неудовлетворително	0 - 2

2. Скокови и ездови качества – Тест за преценка качествата на свободния скок, податливостта към обучение и темперамент.

2.1. Качествата на свободен скок

Величината на признаците се определя по десетобалната система със значения на оценките както следва: 10 - отличен; 9 - много добър; 8 - добър; 7 - сравнително добър; 6- удовлетворителен; 5 – достатъчен; 4- недостатъчен; 3 - сравнително лош; 2 - лош; 1 - много лош.

На оценка подлежат следните критерии:

Критерии	Балове
Спокойствие и готовност за скок	1 - 10
Механика на скока/фазите подготовка за скок, отскок, летене и приземяване/	1 - 10
Гъвкавост и еластичност на скока	1 - 10
Естествена способност за разчет преди и след скока	1 - 10
Общо впечатление	1 - 10

За всеки критерий се определя средното аритметично взависимост от броят на съдиите.

Окончателната оценка на свободния скок е сбора на баловите на отделните подкритерии разделен на 5.

2.2. Податливост към обучение, готовност за работа и темперамент.

Преценката се извършва под седло със собствен и чужд ездач. Всеки кон трябва да се язди от собствения ездач около 30 минути, в т.ч. последните 8-10 минути пред съдийската комисия, след което се предава на гостуващия ездач. Ездачите дават независими оценки за следните критерии:

Критерии	Балове
Готовност и усърдие за работа	1 - 10
Податливост на прилаганите помощи	1 - 10
Концентрация на вниманието	1 - 10
Качества на движението	1 - 10
Предразположение към скокове	1 - 10
Темперамент и нрав	1 - 10

Крайната оценка е средно аритметично от двата резултата.

3. Признаци подлежащи на контрола в дисциплините на конния спорт и други тестове.

Величината на признаците се определя въз основа на най-добрите постижения от всички участия.

А. Състезания по конен спорт

Признават се само резултати регистрирани в държавните първенства от календара на БФКС или състезание от календара на FEI

Дресаж

Резултат от теста в %	Бална оценка			
	Клас „Н”	Клас „Л”	Клас „М”	Клас „Т”
Под 45	0	1	2	3
45.01 – 50.00	1	2	3	4
50.01 – 55.00	2	3	4	5
55.01 – 60.00	3	4	5	6
60.01 – 64.00	4	5	6	7
64.01 – 67.01	5	6	7	8
67.01 – 70.00	6	7	8	9
70.01 – 73.00	7	8	9	10
над 73.01	8	9	10	10

***При наличие на шампионска титла в държавно първенство или класация в международен турнир CDI 1 и 2 звезди към основния резултат се добавя един бал.

***При наличие на участие в международен турнир CDI 3 звезди, CDIО или CDIW към основния резултат се добавя 1 бал, а при класация – 2 бала.

Прескачане на препятствия

Наказателни точки	Балове в дисциплината по класове			
	Клас Н	Клас Л	Клас М	Клас Т
над 16	4	4	4	5
от 12.1 до 16	5	5	5	6
от 8.1 до 12	6	7	8	9
от 4.1 до 8	7	8	9	10
до 4	8	9	10	10

Всестранна езда/шампионат/

Наказателни точки	Балове в дисциплината по класове			
	Клас Н	Клас Л	Клас М	Клас Т
над 120	3	3	3	3
от 90.1 до 120	4	4	4	5
от 80.1 до 90	5	5	5	6
от 70.1 до 80	6	7	8	9
от 60.1 до 70	7	8	9	10
До 60	8	9	10	10

***Независимо от броят на наказателните точки и в трите дисциплини на конния спорт за класации първо или второ място общата оценка се завишава с 1 бал. За класация трето или четвърто място оценка се завишава с 0.5 бала.

***При наличие на шампионска титла в държавно първенство или класация в международни турнири: CSI 1 или 2 звезди за прескачане на

препятствия и CSI или CIC 1 или 2 звезди за шампионат към основния резултат се добавят два бала.

***При наличие на участие в международен турнир CSI 3 или 4 звезди за прескачане на препятствия, CSI или CIC 2 или 3 звезди за шампионат към основния резултат се добавят 3 бала, а при класация – 4 бала.

***Крайната оценка на работоспособността се завишава за:

Б. Тест за издръжливост “endurance” – набрани над 72 точки	с 2-3 бала
В. Издръжжани тестове на други полукръвни породи	с 3 бала
Г. Класации до трето място в Шоу	с 1-3 бала

В. Величина на оценките по качество на приплодите

1. Жребците и кобилите се преценяват по качество на приплодите, отгледани при нормални условия на 7.5 годишна възраст, 11-годишна възраст и след 15 годишна възраст годишна възраст.

2. Оценката на жребците се извършва както следва:

2.1. Не по-малко от 50% от приплодите елитни и 40 % първи клас	10 бала
2.2. Не по-малко от 30% от припл. елитни и 50 % първи клас	9 бала
2.3. Не по-малко от 10% от припл. елитни и 70 % първи клас	8 бала
2.4. Не по-малко от 10% от припл. елитни, 50 % първи клас и 20% втори клас	7 бала
2.5. Не по-малко от 40% от припл. първи клас и 50 % втори клас	6 бала
2.6. Не по-малко от 30% от припл. първи клас и 50 % втори клас	5 бала
2.7. Не по-малко от 10% от припл. първи клас, 50 % втори клас и 20% трети клас	4 бала
2.8. Не по-малко от 40% от припл. втори клас и 50 % трети клас	3 бала
2.9. Отделни приплоди втори и 70 % трети клас	1-2 бала

***Ако от потомците има рекордисти на породата, шампиони на национални и регионални изложби оценката на родителите се завишава с 1-2 бала.

3. Оценката на кобилите се извършва както следва:

3.1. На 7.5 годишна възраст:

Три живородени кончета	8 бала
Две живородени кончета	7 бала
Едно живородено конче	6 бала
Без конче	5 бала

*** Кобили с 1 или 2 родени кончета по преценка на бонитъора могат да отидат в по-горен бонитировъчен клас, ако за произход и типичност и екстериор имат оценки не по-ниска от 7, а за качества на движенията – оценка не по-ниска от 6.

3.2. На 11 годишна възраст

Записана в Елит-Рекорд листата за разплодни кобили	10 бала
--	---------

Четири родени кончета, от които три клас елит	9 бала
Четири родени кончета, от които две клас елит или три родени, от които две клас елит	8 бала
Четири родени кончета, от които едно клас елит или три родени, от които едно клас елит	7 бала
Три родени кончета, от които две първи клас	6 бала
Три родени кончета, от които едно първи клас	5 бала
Под три родени кончета	1-4 бала

3.3. На 15 години и по-възрастни

Записана в Елит-Рекорд листата за разплодни кобили	10 бала
Седем родени кончета, от които четири клас елит	9 бала
Седем родени кончета, от които три клас елит или шест родени, от които три клас елит	8 бала
Седем родени кончета, от които две клас елит или шест родени, от които две клас елит	7 бала
Пет родени кончета, от които три първи клас	6 бала
Пет родени кончета, от които две първи клас	5 бала
Под пет родени кончета	1-4 бала

Г. Комплексна оценка на селектираните признаци /бонитировка/.

Комплексната преценка се извършва:

- на 2.5 годишна възраст – по произход и типичност; телесни измерения; екстериор, конституция и темперамент, качества на движенията и опционално по качества на свободния скок.
- на 3.5 годишна възраст – по произход и типичност; телесни измерения; екстериор, конституция и темперамент; качества на движенията, качества на свободния скок и тест за податливост към обучение.
- на 7.5 годишна възраст – по произход и типичност; телесни измерения; екстериор, конституция и темперамент; качества на движенията; качества на свободния скок, тест за податливост към обучение, работоспособност и по репродуктивни качества.
- Тестовите за качества на свободния скок и за податливост към обучение се провеждат само веднъж. Теста за податливост към обучение не е задължителен за кобилите.
- Жребците и кобилите ползвани за разплод се преценяват по репродуктивни способности и по потомство периодично след 7.5 годишна възраст.
- Преценката на всяка група признаци се извършва по десетобална система. Крайната оценка е средно аритметично от оценките отделните съдии закръглено към цяло число.

- В зависимост от получените балове конете се класират в 4 класа: Елит – животните напълно отговарят на изискванията за породата; I-ви клас – коне, които в малка степен се отклоняват от изискванията, II-ри клас – коне, които независимо, че притежават от някои отклонения биха могли да имат племенно значение и III-ти клас – коне, които имат съществени отклонения от изискванията за породата и чието използване за разплод не е целесъобразно.
- Причисляването на конете към определен клас се извършва по таблица, въз основа на най-ниската по стойност оценка на дадена група признаци.

Група признаци	елит		I-ви клас		II-ри клас		III-ти клас	
	жеребци	кобили	жеребци	кобили	жеребци	кобили	жеребци	кобили
Типичност	8	7	7	6	6	5	5	4
Телесни измерения	8	7	7	6	6	5	5	4
Екстериор/I, II, III раздел/	8	7	7	6	6	5	5	4
Качества на движенията								
1. Ходом	7	6	6	5	5	4	4	3
2. Тръс	7	6	6	5	5	4	4	3
3. Галоп	7	6	6	5	5	4	4	3
4. Коректност	7	6	6	5	5	4	4	3
Качества на свободен скок	7	6	6	5	5	4	4	3
Тест за податл. към обучение	7	6	6	5	5	4	4	3
Работоспособност	7	6	6	5	5	4	4	3
Качество на приплодите	7	6	6	5	5	4	4	3

***Конете, които имат шпат, заешка кука /курба/, пръстеновидни костни наръсти /рингбайн/ и хъркане /рорер/ могат да се причисляват максимално до II-ти клас.

***Конете, които имат добре изразени развърната, завърната, предстояща или задстояща постановка на предните крайници; о-образна, х-образна, саблевидна, задстояща, предстояща /подставена/ или стръмна /слонова/ постановка на задните крайници; типично дълги или меки бабки или стръмни копита могат да се причислят максимално към I-ри клас.

*** Конете, които имат свлечена или къса или тясна крупа, нежна или рехавата конституция не могат да бъдат причислявани към категория Елит.

VII. Схема за осъществяване на развъдната цел.

1. Развъдни методи

- *Чистопородно развъждане* - основен метод за съхраняване на утвърдени породи с ограничен генофонд. Племенната работа ще бъде насочена към поддържане на разнообразието между линиите и

фамилиите, различаващи се по степента на изразеност на определени екстериорни, конституционални и продуктивни особености.

- *Освежаване на кръвта* чрез използване на подходящи за тази цел жребци и кобили от изходните породи – Чистокръвна Английска и Арабска породи и породата Шагия. Чрез този метод се цели да се повиши генетичното разнообразие в популацията, да се увеличат възможностите за залагане на нови линии и да се подобрят екстериора и качествата на движенията на конете.
- *Облагородително кръстосване*. Целта е да се повиши генетичното разнообразие в популацията, да се увеличат възможностите за залагане на нови линии, да се подобрят екстериора, телесните измерения и качествата на движенията, и да се подобрят спортните качества на произвежданите коне. Ще бъдат използвани лицензирани жребци от наложилите се в спортното коневъдство Тракененска, ХанOVERска и Холщайнерска породи.
- *Изкуствен отбор*: масов - въз основа на резултатите от комплексната оценка на признаците /бонитировката/; индивидуален – по генотип, фенотип и продуктивност /работоспособност и качества на потомството/.
- *Подбор* – извършва се от собствениците на коне. Допуска се използването само на *лицензирани* от Асоциацията жребци. Жребци получили развъден лиценз в други страни могат да кандидатстват за лицензиране в Източнобългарската порода коне. Лицензирането се извършва по документи. Опционно, въз основа на развъдната стойност на разплодниците се изготвя препоръчителен случен план за желаещите членове на Асоциацията.

2. Изисквания за лицензиране на жребци

Общи условия

- Шест генерации утвърдена популация
- Родените в България жребци да са преминали тестиране, организирано или признато от Асоциация „Източнобългарски кон”. До 2012 година се допускат и източнобългарски жребци, които са имали дългогодишна успешна спортна кариера.
- Класиран в клас Елит
- Препоръчително след навършване на осемгодишна възраст да имат преценка по работоспособност в дисциплините на конния спорт.
- Младите жребци, представители на старите генеалогичните линии задължително трябва да имат преценка на качествата на свободния скок и да са преминали тест за податливост към обучение.

- След навършване на дванадесет годишна възраст да имат преценка по потомство. Допускат се еденични изключения за жребци с дълга спортна кариера, изявени в престижни международни състезания.
- Жребците ползвани за облагородително кръстосване да са записани в главните племенни книги на съответните породи и да имат изследване за навикулярна болест и вирусен артерит. За родените в чужбина жребци, които са минали там бонитировка и/или тестиране се прилагат резултати от тестирането в чужбина.
- Жребците ползвани за освежаване на кръв от Чистокръвна Английска порода да имат доказан произход и предварителна преценка по тип, екстериор, конституция, телесни измерения и качества на движенията или да са лицензирани в Европа за работа в полукръвното коневъдство.
- Жребците ползвани за освежаване на кръв от Арабска порода и Шагия порода да имат доказан произход и предварителна преценка по тип, екстериор, конституция и качества на движенията по скалите за полукръвни ездови породи.
- Зооветеринарни изисквания – да нямат: дефекти по половите органи, аномалии по зъбите, оперативни корекции по крайниците, унаследяващи се дефекти по копитата, лоши привички и навици.
- Допуска се ползване на дълбоко замразена семенна течност само ако е внесена легално в страната и ако жребците отговарят на описаните по-горе изисквания за лицензиране. За жребци родени в чужбина и получили лиценз там, от които е внесена или се планира вноса на семенна течност се прилагат резултатите от тестирането им там, както и цялата налична документация.

При желание от страна на членовете на Асоциацията, имащи коне в Регистъра може да бъде осъществено лицензиране на жребци записани в него, при което отпада само изискването за шест генерации утвърдена популация. В такъв случай лицензирането се извършва на две нива: първо ниво – Родословна племенна книга и второ ниво – Регистър.

3. Мониторинг върху ефективния размер на популацията и нивото на инбридинг.

Мониторинга върху ефективния размер на популацията ще бъде осъществен на база изчисления по формулите:

a/ $Ne = (4 MF) / (M+F)$, където Ne – ефективен размер на популацията при неравен брой на ползваните за разплод мъжки и женски; M – брой на мъжките индивиди; F – брой на женските индивиди

б/ $1/Ne = (1/Ni/t)$, където Ni – броят на животните във всяка от t-те генерации

Нарастването на инбридинга за всяко поколение се установява по формулите:

$F = 1/8Nm + 1/8Nf$ /Luch, 1945/
или много по-малък брой на мъжките
 $F = 1/8Nm$ /Pirchner, 1969/

Резултатите от мониторинга са необходим информационен източник при управлението на наличния ресурс за поддържане ниво на инбридинг от 1 до 4 % на генерация, за което са необходими минимум 12-25 жребци и 100-250 кобили.

4. Други

А. Комплексна преценка на индивидите и кандидатите за селекция /бонитировка/.

Бонитировка на младите животни Асоциацията се провежда ежегодно, считано от 2009 година.

Провеждането на тестовете и бонитировката официално завършват с провеждане на разбор в присъствието на собствениците и производителите на участвалите коне, както и на всички членове на асоциацията, желаещи да присъстват на събитието. На разбора се обявяват официалните резултати на водещите в теста коне, както и победителите в него. Споделят се общите впечатления на членовете на съдийската комисия от качеството на участвалите коне и мнения относно най-често срещаните недостатъци. Изказват се мнения относно насоките за племенната работа по отстраняване на недостатъците и подобряване селекционния ефект в развъждането. Основната цел на разбора е уеднаквяване на оценъчните критерии между членовете на съдийската комисия и широкия членски състав на Асоциацията.

Б. Номинации

Елит-Рекорд листа за разплодни кобили и жребци/опционна/

1. Изискванията за вписване на кобили в елит-рекорд класацията се прилага за три възрастови групи.

Група 1: 15-годишни и по-възрастни

Да има оценки не по-малки от 8 за произход и типичност, екстериор и качества на движенията, и оценка не по-малко от 7 за работоспособност.

Да имат индекс за масивност не по-нисък от 116, за костистост не по-нисък от 12.4 и за разтегнатост не по-нисък от 100.

Да има поне 7 живи кончета превъзхождащи средното за породата по типичност, екстериор, качества на движенията и работоспособност.

Да има поне две дъщери клас елит одобрени и ползвани за разплод.

Да има поне един син с превъзходни качества одобрен и ползван за разплод.

Група 2: от 11 до 14 годишни

Да има оценки не по-малки от 8 за произход и типичност, екстериор и качества на движенията, и оценка не по-малко от 7 за работоспособност.

Да имат индекс за масивност не по-нисък от 116, за костистост не по-нисък от 12.4 и за разтегнатост не по-нисък от 100.

Да има поне 5 живи кончета превъзхождащи средното за породата по типичност, екстериор, качества на движенията и работоспособност.

Да има поне една дъщеря клас елит одобрена и ползвана за разплод.

Да има поне един син с превъзходни качества одобрен и ползван за разплод.

Група 3: от 7 до 10 годишни

Да има оценки не по-малки от 8 за произход и типичност, екстериор и качества на движенията, и оценка не по-малко от 7 за работоспособност.

Да имат индекс за масивност не по-нисък от 116, за костистост не по-нисък от 12.4 и за разтегнатост не по-нисък от 100.

Да има поне 3 живи кончета превъзхождащи средното за породата по типичност, екстериор, качества на движенията.

2. Изискванията за вписване на жребци в елит-рекорд листата се прилага за възрастови групи.

Група 1: 15-годишни и по-възрастни

Да има оценки не по-малки от 9 за произход и типичност, екстериор и качества на движенията, и оценка не по-малко от 9 за работоспособност.

Да имат индекс за масивност не по-нисък от 117, за костистост не по-нисък от 12.6 и за разтегнатост не по-нисък от 100.

Да е изпитан и класиран в поне един от двата опционни теста по работоспособност.

Поне 60% от приплодите му да превъзхождат средното за породата по типичност, екстериор, качества на движенията и работоспособност.

Да има поне 10 дъщери клас елит одобрени и ползвани за разплод.

Да има поне два сина с превъзходни качества одобрени и ползвани за разплод.

Група 2: от 10 до 15-годишни

Да има оценки не по-малки от 9 за произход и типичност, екстериор и качества на движенията, и оценка не по-малко от 9 за работоспособност.

Да имат индекс за масивност не по-нисък от 117, за костистост не по-нисък от 12.6 и за разтегнатост не по-нисък от 100.

Да е изпитан и класиран в поне един от двата опционни теста по работоспособност.

Поне 60% от приплодите му да превъзхождат средното за породата по типичност, екстериор, качества на движенията и работоспособност.

Да има поне 5 дъщери клас елит одобрени и ползвани за разплод.

Да има поне един син с превъзходни качества одобрен и ползван за разплод.

Г. Ежегодно се извършват номинациите “Шампион на породата”, ”Вицешампион на породата” по пол и “Шампион на производителите”. Номинациите за “Шампион на породата” и ”Вицешампион на породата” се извършват въз основа на резултатите от бонитировката и теста за обученост. Всички животни класирани в клас Елит повторно се представят

пред комисията. Всеки член на комисията оценява общата експресивност и дава своите предложения тайно, независимо от другите членове. Номинират се конете получили най-много гласове. Номинациите за “Шампион на производителите” се извършват въз основа на оценките на развъдната стойност от комисия в разширен състав /специалисти и собственици/, оторизирана от Асоциацията.

VIII. Генеалогична структура

Генеалогична структура

Създаването и развитието на генеалогичната структура на Източнобългарската порода е била обект на непрекъснато наблюдение и анализ на няколко поколения специалисти – Петров/ 1927, 1936/, Попов/1959, 1963/, Добрев/1962, 1963, 1988/, Хаджидимитров/1964/, Караиванов и Добрев/1971, 1984, 1988/, Яблански/1975/, Бързев/1986/, Събева/1991/ и др.

Линии

През последните два генерационни интервала в конезавода “Кабиюк” от Източнобългарската порода са действали представители на четири генеалогични линии. Техните основоположници са жребци от Чистокръвна Английска Порода.

Линия на жребца Вустершир /род. 1901 година, Русия/

Линията е заложена в КЗ”Ст. Караджа”. След 1980 година тя е била прекъсната. Няколко години по-късно за разплод е определен родения в “Кабиюк” жребец Визьор. Визьор е от Зона и Вимпел и е притежавал следните телесни измерения: (164, 162, 194, 21.0 cm). Отличавал се е с добре свързан компактен корпус и хармонични движения. През 1994 година продължител на линията става синът му Видлон/ род. 1988/. Видлон е от майка Дискотека/ Ела и Драцедион/. Телесните му измерения били: (165,162, 194, 20.8cm). По екстериор и качества на движенията Видлон значително отстъпваше на своя баща. След неговата смърт през 2000 година за разплод е бил определен жребецът Вигмунд, роден 1982 година в КЗ “Кабиюк” от География и Вимпел. Вигмунд е имал много добри изяви в дисциплината шампионат, притежава типичния за Източнобългарската порода екстериорен тип, но е действал ограничено и линията е прекъсната.

В КЗ”Кабиюк” за разплод от 1973 до 1990 година е използван жребецът Вимпел (Ескулапка-Вомар). Той е продукт на отдалечен инбридинг спрямо жребца Верешкард ($F_x = 0,57\%$). Притежавал е следните телесни измерения: 164, 161, 185 19.7 cm. Отличавал се е с много добър екстериор и по тип бил представител на лекия бегови тип на породата. За разплод е оставил 14 кобили майки. Основен продължител на линията след Вимпел е жребецът Вилхем от майка Магдалена (Грифона-

Махагон). Вилхем е роден през 1986 година и е притежавал следните телесни измерения: 167, 167, 198, 21.3 cm. Екстериорно е добре сложен и е в типа на линията. Спечелил е най-престижните призове за тригодишни коне - Дерби и Сент Лежер. До 2002 година за разплод са използвани 7 негови дъщери. След завършване на тренинг и тестиране за разплод ще бъдат предложени синовете на Вилхелм – Ванто и Воз.

Линия на жребца Зенгер /род. 1941 година, Полша/

Линията се е развивала и в двата конезавода. От 1976 до 1995 година КЗ”Кабиюк” е действал жребца Зетон от Елина и Зенит (163, 156, 182, 20.2 cm). Показал е много добра работоспособност на тежки и кални писти. Победител е в призовете Дерби и Сент Лежер. Отличавал се е с много добър екстериор, хармонични движения и здрава конституция. Оставил е 18 кобили майки, които подобно на своя баща притежават много добър екстериор и здрава конституция. От 1995 година заводско предназначение получил жребецът Земен (166, 159, 195, 20.6 cm) от майка Емблема. Продължител на линията в настоящият момент е жребца Зетор, показал отлични скокови качества в републикански и международни турнири. В КЗ”Ст. Караджа” през 1991 г. бе направен опит линията да бъде възстановена. След двугодишно използване на жребца Загон (Гондола и Змей) там тя отново е била прекъсната.

Линия на жребца Галион /род. 1932 година, Унгария/

Линията е заложена в КЗ”Кабиюк”. От 1973 до 1989 г. продължител на линията беше жребецът Гръм от Гаусгрин и Мембрана. Поради напреднала възраст за негов заместник бе определен жребца Гарибалди от майка Акустика (163, 155, 184, 20.0 cm). Гарибалди притежаваше изключителна работоспособност проявено в международните състезания в стипълчейз – гр. Пардубице, Чехословакия. При нещастен случай по време на състезание той почина, след което линията е прекъсната.

Линия на жребца Тихани /род. 1928 година, Англия/

Линията се е развивала и в двата конезавода. До 1993 година в КЗ”Кабиюк” основен продължител на линията е бил жребца Тиберий (169, 160, 169, 20.9 cm) от Бегония и Термит. Той е бил масивен хармонично развит жребец, съчетал в себе си типичните черти на линиите на Бетяр и Тихани. Бил е продукт на комплексен инбридинг спрямо Тихани, Бехур, Любител и др. ($F_x = 2.86\%$). За разплод е оставил 8 кобили майки.

След Тиберий заводско предназначение получават синовете му Трегер роден през 1989 година от Гугла и Тарзан роден през 1983 година от Зенеида. И двата жребца притежават много добър екстериор, здрава плътна конституция и са показали много добри спортни качества в дисциплината обездка.

От 1984 до 1991 г. в конезавода “Ст.Караджа” основен продължител на линията беше жребецът Тавриз от Зона и Термит роден през 1980 г. в

“Кабиюк”. На тригодишна възраст печели полукръвното Дерби. Той е продукт на комплексен инбридинг ($F_x = 5.54\%$). Притежавал е много добър екстериор, здрава конституция, а по тип е клонял към типа на линията на Зенгер. След него там линията е прекратена.

Линия на жребца Еделкнабе /род. 1928 година, Германия/

Линията се е развивала предимно в конезавода “Ст. Караджа”. До 1990 г. е действал жребецът Европеец (163, 163, 178, 19.2 cm) от Виза I и Екватор. Роден е през 1974 г и е продукт на комплексен инбридинг спрямо Еделкнабе, Нерон, Верешкард, Фелс и кобилата Велика ($F_x = 3.12\%$). Екстериорно е бил добре оформен, но не е бил достатъчно масивен. Линията е прекъсната. Опитите да бъде продължена с други жребци в т.ч. Епигон излезе несполучлив. В ”Кабиюк” от тази линия периодично са ползвани жребци за освежаване на кръвта.

Линия на жребца Нерон /род. 1930 година/

Линията е заложена в КЗ”Ст. Караджа”. От 1978 година до 1990 година е действал жребецът Надир (166, 162, 187, 20.8 cm) от Изабела и Нагон роден през 1971. То е бил продукт на инбридинг спрямо Еделкнабе и Гръмбой. Притежавал е добре замускулен корпус и не съвсем коректни крайници. Поради липса на подходящ продължител на линията е прекратена.

През последните две генерации ограничено са действали и някои жребци от полукръвни майки и чистокръвни жребци като Демон от Енергия и Дерслав, Геликон от Емисия и Геролд, Гъливер от Еврика и Гладиятор и др. В настоящият момент за производители се използват жребците **Астазар** от Арсенал и Зигона, **Гигантик** от Гарант и Грин Грас и **Декан** от Демон и Аделаида.

Фамилии

Независимо от това, че при работата с фамилиите се използват голям брой разплодници от различни линии, целта на тяхното усъвършенстване е да се консолидират определени стопански качества с оглед осъществяване на бъдещи успешни подбори. През последните две генерации са продуцирали кобили принадлежащи към 20 фамилии. В КЗ ”Кабиюк” преобладаващата част от кобилите са принадлежали към фамилиите на Лейла, Ликующа, Лонгуза, Килия и Кръстанка. Общо те са дали 39.76% от произведените за периода коне. В КЗ”Ст.Караджа” повечето от майките са принадлежали към фамилиите на Неразделна, Охота, Гривица I, Малта, Силистра и Водка и са дали общо 33.64% от родените през същия период източнобългарски коне.

IX. Подходящи методи за оценка на развъдната стойност.

1. Оценка на развъдната стойност на контролираните индивиди с цел осъществяване на масовия отбор /първи етап на селекция/.

Оценката на развъдната стойност се извършва чрез преценка на комплекса от селектираните признаци, по десетобална система.

Съгласно поставените развъдни цели в е предвидено:

- Облекчен, опционен режим на тестване при кобилите, което позволява веднага след настъпването на полова зрялост да бъдат използвани за разплод.
- По-голяма тежест на преценката на качествата на движение.
- Възможност за по-ранна преценка по качества на свободния скок, което позволява и по-ранна преценка на жребците по потомство.
- Основната преценка по работоспособност се извършва в дисциплините на конния спорт.
- Занижение на скалите за оценка на кобилите съобразно ефекта на пола при признаците с изразен полов диморфизъм.

2. Преценка на Източнобългарските коне по собствена продуктивност и по потомство с оглед осъществяването на индивидуалния отбор в популацията /втори етап на селекция/.

Индивидуалният отбор се извършва след масовия и цели постигане на максимална точност при рангуването на животните по развъдна стойност. Определянето на най-добрите представители се осъществява въз основа на резултатите от популационно-генетични анализи на регистрираните признаци на ниво порода и индивид.

За всяка генерация се изчисляват фенотипните и генотипни параметри на популацията, които са част от процедурата за изчисляване на развъдната стойност и прогнозиране на очаквания генетичен прогрес.

Оценката на развъдната стойност се извършва по методологията на смесените линейно-статистически модели или по методологията на селекционните индекси. Преценката по потомство се извършва по методологията на смесените линейно-статистически модели /BLUP, Animal Model/. Препоръчително е процедурите на изчисляване да бъдат уеднаквени за възможно най-дълъг период от време за да има сравняемост на резултатите по години. Поради ограничения брой животни, анализите ще бъдат правени при набиране на достатъчна по обем информация.

Съгласно Закона по животновъдство оценките на развъдната стойност се осъществяват от оторизирани от Асоциацията научни институции или лица с подходяща квалификация.

Ежегодно, след натрупване на достатъчно информация се изготвят и предоставят за ползване ранг-листи на най-добрите жребци и кобили, за които се препоръчва да бъдат ползвани за развъдни цели. Рангуването на животните се извършва първоначално въз основа на резултатите от

бонитировката, а след натрупване на достатъчно информация въз основа на индивидуалните преценки и потомство.

Информацията от оценките на развъдната стойност и рангуването на животните се предоставя на всички членове на Асоциацията за да могат те правилно да планират и организират своята селекционна дейност.

X. Подходящи методи за преценка на възпроизводителните качества.

- Вариационно-статистическа обработка на данните от контролите.
- Анализ на варианса на периода между две ожребвания и периода от ожребване до заплождаване /вътрешен мониторинг/.
- При натрупване на достатъчно първична информация може да бъде разработен селекционен индекс в зависимост структурата на масива от данни.
-

XI. Репродуктивни методи за развъдната програма.

Естествено и изкуствено осеменяване /с охладена или замразена семенна течност/.

XII. Организация за изпълнение на програмата и зоотехническа документация

Организация

Значителна част от заложените в програмата мероприятия изискват предварително време за подготовката и въвеждането им. В тази връзка се е разработена 5-годишна програма за дейността на Асоциация „Източнобългарски кон”, обхващаща периода от 2010 до 2014 година.

2010 година

- Обикаляне на частните собственици на коне от Източнобългарска порода с цел последно доуточняване размера на активната развъдна единица. Идентификация и паспортизация на племенния материал в т.ч. новородените кончета и вземане на ДНК проба с цел гарантиране достоверността на произхода на конете. *Срок – постоянен*
- Дейности свързани с процедурата за получаване на разрешително от МЗХ за извършване на развъдна дейност. *Срок – постоянен*
- Бонитиране на конете от Източнобългарска порода в присъствието на членове на Асоциацията с цел разясняване на ново въвежданите методи и тяхното практическо приложение. *Срок – май – ноември 2010 година.*
- Тестиране на конете от Източнобългарска порода и излъчване на шампион на породата за 2010 година. *Срок – октомври – ноември 2010 година.*

- Издаване на том III на Родословната книга. *Срок – ноември 2010 година.*
- Регистрация на кобилите-майки и жребците-производители предвидени за използване за разплод през 2011 година; изработване и раздаване на кочани със сертификати за заплождане на собствениците на регистрираните жребци и замразен семенен материал. *Срок – ноември-декември 2010 година.*
- Подаване на молба за членство в Международната федерация на спортните породи коне /WBFSH/. *Срок – декември 2010 г.*

2011 година

- Издаване на каталог с регистрираните за разплод за 2011 година кобили-майки и жребци-производители и родените през 2010 г. кончета от породата. *Срок януари 2011 година.*
- Обикаляне на частните собственици на коне от Източнобългарска порода с цел идентификация и паспортизация на новородените кончета и вземане на ДНК проба с цел гарантиране достоверността на произхода на конете. *Срок – постоянен*
- Бонитиране и тестиране на конете от Източнобългарска порода. Излъчване шампион на породата за 2011 година. *Срок – май – ноември 2011 година.*
- Лицензиране на жребците-производители в породата. *Срок – ноември-декември 2011 година.*
- Регистрация на кобилите-майки предвидени за използване за разплод през 2012 година. *Срок – ноември-декември 2010 година.*
- Допълване на базата данни на Асоциацията с резултатите на конете от Източнобългарска порода в турнирите, организирани от БФКС и FEI. *Срок – постоянен.*
- Водене на Родословната книга. *Срок – постоянен.*
- Дейности свързани с процедурата по приемане на Асоциацията за пълноправен член на Международната федерация на спортните породи коне /WBFSH/. *Срок – постоянен*

2012 година

- Издаване на каталог с регистрираните за разплод за 2012 година кобили-майки, лицензираните жребци и родените през 2011 г. кончета от породата. *Срок – януари 2012 година.*
- Идентификация и паспортизация на новородените кончета. *Срок – постоянен.*
- Участие в дейността на международната Федерация на спортните породи коне. Установяване на контакти с представителите на отделните спортни породни Асоциации, преди всичко с тези, чиито

породи участват в селекцията на Източнобългарската порода. *Срок – постоянен.*

- Бонитиране и тестиране на конете от Източнобългарска порода. Излъчване шампион на породата за 2012 година. *Срок – май – ноември 2012 година.*
- Лицензиране на жребци-производители в породата. *Срок – ноември-декември 2012 година.*
- Регистрация на кобилите-майки предвидени за използване за разплод през 2012 година. *Срок – ноември-декември 2012 година.*
- Водене на Родословната книга. *Срок - постоянен*

2013 година

- Издаване на каталог с регистрираните за разплод за 2013 година кобили-майки, лицензираните жребци и родените през 2012 г. кончета от породата. *Срок – януари 2013 година.*
- Идентификация и паспортизация на новородените кончета. *Срок – постоянен.*
- Участие в работата на Международната федерация на спортните породи коне. *Срок – постоянен.*
- Бонитиране и тестиране на конете от Източнобългарска порода. Излъчване шампион на породата за 2013 година. *Срок – май – ноември 2013 година.*
- Регистрация на кобилите-майки предвидени за използване за разплод през 2014 година. *Срок – ноември-декември 2013 година.*
- Лицензиране на жребци-производители в породата. *Срок ноември-декември 2013 година.*
- Водене на родословна книга. *Срок – постоянен*

2014 година

- Издаване на каталог с регистрираните за разплод за 2014 година кобили-майки, лицензираните жребци и родените през 2013 г. кончета от породата. *Срок – януари 2014 година.*
- Идентификация и паспортизация на новородените кончета. *Срок - постоянен*
- Участие в работата на международната Асоциация на спортните породи коне. *Срок – постоянен.*
- Тестиране и бонитиране на конете от Източнобългарска порода. *Срок – май – ноември 2014 година.*
- Организиране на аукцион за продажба на коне от Източнобългарска порода *Срок – ноември 2014 година.*
- Подготовка за издаване на том IV на Родословната книга на Източнобългарския кон. *Срок – ноември-декември 2014 година.*

- Регистрация на кобилите-майки предвидени за използване за разплод през 2014 година. *Срок – ноември-декември 2014 година.*
- Лицензиране на жребците-пепиниери от породата. *Срок – ноември-декември 2014 година.*
- Водене на родословна книга. *Срок - постоянен*
- Изготвяне на доклад за вътрешен мониторинг на изпълнението на програмата, който се предоставя на Управителния съвет на Асоциацията за приемане и дознание на всички членове. *Срок – ноември-декември 2014 година.*

Зоотехническата документация.

Родословната книга на породата, регистъра и зоотехническите книги се водят по реда определен от чл. 27 и чл. 28 от Закона по животновъдство.

А. Структура на Родословната книга/РК/

Предвиждат се две нива на вписване в племенната книга и регистър:

1. Главна племенна книга /клас 1/ - В нея се записват регистрирани източнобългарски жребци и кобили и техните приплоди. Еднократно при издаването на том III на РК се допуска вписване на кобили с кръвност 50% от ХанOVERска порода, които са в типа на Източнобългарската порода, и които имат поне две кончета отговарящи на изискванията за чистопородност.

Племенна книга I-во ниво/клас 2/ – Записват се кръстоски първо поколение от регистрирани кобили и лицензирани жребци от Чистокръвна Английска, Арабска, ХанOVERска, Тракененска или Холщайнерска породи.

2. Регистър

Записват се кръстоски второ и следващо поколение от регистрирани кобили и лицензирани жребци от Чистокръвна Английска, Арабска, ХанOVERска, Тракененска или Холщайнерска породи. Записват се и коне, на които 14 от 16 прародителя в четвърти пояс на родословието са включени в ДПК или РК или кръстоски с по-малко присъствие на включени в ДПК или РК родители, чиито приплоди в I-во, II-ро и III-то поколение могат да преминат в по-горно ниво.

Б. Правилник за регистрация на източнобългарски коне в РК

Последния издаден том на Държавната племенна книга на конете от Източнобългарска порода е от 1968 година. Настъпилите промени в методите на селекция, касаещи облагородителното кръстосване с високоспециализирани полукръвни породи Асоциацията приема че за включване на конете в том III са необходими и достатъчни следните условия:

- за автоматично регистрирани и признати за чистопородни се считат всички животни, които по пряка бащина и майчина линия водят началото си от признатите в миналото и сега чистопородни стада, за

които съществуват официални данни във вид на вписвания в заводските племенни книги на конезаводите и племенните ферми,

или

- по пряка майчина линия коня доказано (чрез свидетели и косвени доказателства в наличните племенни книги) води началото си от кобили, включени в раздел „Източнобългарски кон” на том I и II на ДПК на Р. България и от жребци от Източнобългарска, Чистокръвна Английска, Арабска в т.ч. Шагия, Хановерска, Тракененска и Холщайнерска породи.

или

- кръстоски, които по пряка женска линия не произхождат от включените в том I и II кобили, при условие, че минимум 87.5 % (14/16) от прародителите в четвърти пояс на родословието им са включени в ДПК или РК на породата или принадлежат към Чистокръвната Английска или Арабската породи и отговарят на типа на породата. Тези коне се включват в регистъра (допълнението) към РПК.
- кръстоски които по пряка женска линия не произхождат от включените в том I и II кобили, но с по-малко присъствие на включени в ДПК или РК родители се включват в регистъра на РК, като не чистопородни. Техните приплоди в I-во, II-ро и III-то поколение трябва да могат да минат в по-горно ниво.

В. Оперативна дейност и документация

Воденето на оперативна документация на породата включва следните мероприятия, потвърдени със съответните документи и сертификати:

1. Регистрация на кобилите-майки.
2. Лицензиране на жребците-производители.
3. Издаване на „Сертификат за заплождане на кобила”.
4. Идентификация, регистрация и издаване на „Паспорт на кон”, включващ сертификат за произход.

По т.1. Регистрация на кобилите-майки.

Поради малкия обем на популацията не се предвижда лицензиране на кобилите за разплод, а само облекчен регистрационен режим за осъществяване на разплодна дейност. Целта е да се води строг ежегоден контрол на дейността им, да се осъществи контролата на признаците характеризиращи репродуктивните способности, както и:

- предварителен племенен контрол включващ идентификация на кобилата, проверка за наличие на взет ДНК-тест за доказване на произход и получени резултати от използването ѝ за разплод от предходни години.

- присвояване на кобилата на индивидуален номер на кобила-майка в Държавната племенна книга на породата (при първоначална регистрация).

Процедура на регистрация

Регистрацията на всяка кобила от породата, като действаща кобила-майка става чрез подаване от страна на собственика до председателя на Асоциацията на молба-декларация, в която същия декларира пълните данни на кобилата и намеренията си да я използва за развъдна дейност. Регистрацията става автоматично, когато е установено, че кобилата отговаря на описаните по-горе изисквания и има взет ДНК-тест за доказване на произход.

Регистрацията на кобилата се извършва в края на предходната годината, предхожда акта на заплождането ѝ, и важи за срок от една календарна година от 01 януари до 31 декември. Ежегодно собственика на кобилата извършва пререгистрация на кобилата, чрез попълване на аналогична молба-декларация.

Ежегодно в началото на всяка календарна година Асоциацията издава и разпространява каталог с регистрираните кобили-майки от Източнобългарска порода. Каталогът може да бъде издаван и на CD.

По т.2. Лицензиране на жребците-производители.

Лицензирането цели да бъде повишена ефективността от селекцията чрез използването на висококачествени жребци с гарантиран произход, както и:

- водене на строг ежегоден контрол на признаците характеризиращи репродуктивните способности при жребците.
- предварителен племенен контрол включващ идентификация на жребеца, проверка за наличие на взет ДНК-тест и потвърден на тяхна база произход, получени резултати от използването му за разплод от предходни години.
- присвояване на жребеца на индивидуален номер на жребец-производител в Родословната племенна книга на породата (при първоначална регистрация).
- издаване на собственика на жребеца на кочан със „Сертификат за заплождане” с цел документално удостоверяване на извършените през годината заплождания на кобили

Процедура за лицензиране на жребците-производители.

В изпълнение на чл. 23, ал.3 от Закона за Животновъдство, оценката на Развъдната Стойност на разплодниците се осъществява от зооинженери селекционери. Лицензирането на жребците се осъществява от комисия, оторизирана от Председателя на Асоциацията, в която участват специалисти по коневъдство от МЗГ и неговите поделения и от поделения на Аграрната наука и Просветата. Комисията се състои минимум от петима

члена. По решение на управителния съвет на Асоциацията в заседанията на комисията могат да участват, като консултанти без право на глас и други професионалисти по коневъдство и конен спорт от страната и чужбина. Решенията се вземат с просто мнозинство, при еднаква тежест на гласовете. Заседанията на комисията се смятат за редовни, когато присъстват не по-малко от трима нейни членове. По решение на управителния съвет на Асоциацията заседанията на комисията по лицензиране могат да бъдат открити за членовете на Асоциацията.

Действащите жребци-производители през 2009 година са били на регистрационен режим. През 2010 година този режим ще бъде запазен, но през 2011 г. ще се проведе първото им лицензиране, което ще носи все още препоръчителен характер. Считано от 2012 година официално за разплод ще могат да бъдат използвани единствено лицензираните жребци, като родените през 2013 г. кончета от нелицензирани жребци няма да бъдат признавани от Асоциацията и включвани в Родословната племенна книга на породата, а в съответния ред в разплодната дейност на кобилата ще бъде вписано „покрита (осеменена) с не лицензиран жребец”.

При първоначално лицензиране издаденият лиценз е временен за срок от 3 години. След изтичане на лиценза собственика на жребеца кандидатства повторно на общи основания за издаване на такъв. Повторното издаване на лиценз е безсрочно и важи за останалия жизнен период на коня. Той може да бъде отнет само, ако се докаже унаследяване на значителни екстериорни недостатъци, вродени дефекти или злонравие у приплодите му.

Процедура за кандидатстване на собствениците на жребци за получаване на лиценз

Лицензирането на жребците се извършва на база подадена молба до председателя на Асоциацията, придружена със следните документи: паспорт на коня или подписано и подпечатано с влажен печат родословие, когато за лицензиране се представя жребец, от когото е внесена или се планира да се внесе семенна течност и зоотехническа фотография на коня.

Подаването на молби-декларации и лицензирането на жребците се извършва в края на всяка календарна година. Във връзка с въвеждането на изкуствено осеменяване със замразена семенна течност се допуска извършване на лицензиране само по налични документи на жребци, които не се намират на територията на страната. В този случай молбата-декларация се подава от заинтересованата страна или от вносителя (собственика) на замразената сперма.

Изисквания за допускане на жребци до процедурата за лицензиране са описани в Глава VII т. 2.

Комисията прави оглед на приложените документи, след което взема решение за лицензирането или отхвърлянето на коня. Когато решението е положително упълномощен представител на Асоциацията взема образец за

ДНК тест от жребца, освен ако вече има налична ДНК карта за доказване на произход. Решението на комисията е крайно и не подлежи на обжалване пред другите органи на Асоциацията. Кон, не получил лиценз за дадена година, има право отново да кандидатства за получаване на такъв през следващата година или по-късно.

Ежегодно в началото на всяка календарна година Асоциацията издава и разпространява каталог с лицензираните за разплод в Източнобългарската порода жребци. Каталогът може да бъде издаван и на CD.

По т.3. Издаване на „Сертификат за заплождане на кобила”.

Целта на изискването за издаване на „Сертификат за заплождане на кобила” е:

- документално удостоверяване на извършеното заплождане.
- водене на строг ежегоден контрол над разплодната дейност на основното стадо, контролирано от асоциацията, чрез получаване на предварителна информация относно броя на реално използваните за разплод през годината жребци и кобили.
- контрол продължителността на бременността и произхода на новороденото конче.

Процедура за издаване на „Сертификат за заплождане на кобила”.

Асоциацията издава кочан или определен брой екземпляри „Сертификат за покриване на кобила” на собствениците на всеки лицензиран жребец (осеменителя с внесената замразена сперма) в началото на всяка календарна година.

Сертификата за заплождане се издава в три екземпляра по един за собственика на кобилата, собственика на жребца и ръководството на Асоциацията. Попълва се от собственика на жребца. Когато се използва изкуствено осеменяване със замразена семенна течност, сертификатът се попълва от осеменителя или упълномощено за извършване на тази дейност лице и се дава на собственика на кобилата в момента на покупко-продажбата.

След изтичане срока на лиценза собственика на жребца се задължава да върне в Асоциацията неизползваните сертификати.

В края на всяка календарна година собственика на лицензиран жребец се задължава да предаде в Асоциацията копията от Сертификатите за заплождане, предназначени за нея.

По т.4. Идентификация, регистрация и издаване на Паспорт на кон.

Мероприятия по т.4 се извършват в съответствие с процедурите предвидени в българското законодателство.

Целта на издаването на „Паспорт” на коня е издаване на официален документ за идентификация на коня, валиден пред всички официални институции в Р. България и чужбина през целия живот на последния,

носещ информация за основните ветеринарно-медицински мероприятия, участия в състезания по конен спорт и други събития от живота му.

Издаването на паспорт се осъществява по реда, определен от Регламент (ЕО) № 504/2008 на Комисията за прилагане на Директива 90/426/ЕИО и Директива 90/427/ЕИО на Съвета относно методите за идентификация на еднокопитните животни, като:

- еднокопитните родени в Общността се идентифицират с помощта на единен идентификационен документ /паспорт/ съобразно стандартен образец съдържащ десет раздела /показани в приложение към настоящата програма/.
- Паспорта се издава в печатен неделим формат и съдържа десет раздела с позиции за вписване на изискваната информация.
- Асоциацията гарантира, че паспортите за каракачански коне няма да бъдат издавани преди надлежното попълване на раздели I-ви и II-ри.
- Идентификацията на конете /раздел I/ се извършва от ветеринарен лекар, не по-късно от навършване на шестмесечна възраст на кончето.
- Сертификатът за произход/раздел II/ се попълва от асоциацията и съдържа цялата родословна информация и класа от родословната книга, в който е вписан коня.
- Паспорта не може да бъде преиздаван или заменян с изключение на случаите и по реда, посочени в чл. 16 и чл. 17 от Регламент(ЕО) № 504/2008.
- Преди издаването на идентификационния документ компетентното лице е длъжно по реда на чл. 9 и чл. 10 да провери, дали до момента не е бил издаван такъв документ и да предотврати многократното неправомерно издаване на идентификационни документи за отделно еднокопитно животно.
- Паспортът винаги придружава регистрираните коне, а в случаите на предвижване за паша на място в близост до стопанството, така, че идентификационния документ да може да бъде представен до три часа /чл. 13/.
- При смърт на животно паспортът се анулира чрез печат “невалиден” от официалния ветеринарен лекар и следва да бъде върнат на органа, който го е издал.
- Паспорта се анулира и в случаите, когато след излизане на резултата от ДНК теста на кончето, неговия произход се разминава с официално обявения.
- Официалния ветеринарен лекар може да прекрати временно валидността на паспорта за целите на движение, чрез подходящо вписване в раздел VII от него, по реда на чл. 18 от Регламент (ЕО) № 504/2008.

Процедура по издаване на Паспорт на кон.

Паспорт на кон се издава по искане на собственика му не по-късно от навършване на 6-месечна възраст на кончето, докато то е под майка си. Издаването се извършва съвместно от специалист на Асоциацията и упълномощен ветеринарен лекар, обучен да сменя графичното описание на конете.

ХІІІ. Икономическа ефективност от внедряването на развъдната програма.

Развъждането на коне от Източнобългарска порода е сектор без вертикална интеграция, развиващ се в условията на частично държавно субсидиране и неговото развитие е свързано с определени социални и икономически ползи. Прилагането на предлаганата селекционна програма ще осигури:

1. Ползи от обществен и социален характер.
 - съхраняването на отечествена порода застрашена от изчезване и в този смисъл, с което подпомага опазването на Националните Ресурси по животновъдство и допринася за запазването на биологичното разнообразие в страната.
 - резерв на адаптирана генетична плазма при евентуални негативни промени в икономиката и околната среда.
 - предлагането на по-качествени коне на достъпни цени за нуждите на масовия конен спорт, респ. ще допринесе за опазване на здравето и поддържане на добро физическо развитие на спортуващите.
 - запазване и разкриване на нови работни места в сферата на коневъдството и конния спорт, респ. увеличаване на заетостта в селските райони.
 - Интеграция на собствениците с обществени и международни институции, подпомагащи финансово опазването на генетичните ресурси.
 - Интеграция на собствениците с обществени и международни институции, подпомагащи рекламата и разширяването на пазарния дял на произвежданите коне
2. Икономически ползи
 - Освен за осигуряване съхраняването на породата, в настоящата селекционна програма приоритетно са заложили акценти, водещи до повишаване доходите на производителите чрез придобиване на чисти ползи от генетичното подобряване на спортните качества резултиращо в реализация на по-високи доходи. През последните години пазара на спортни коне бележи значителен ръст на цените – 15- 20 % годишно. В същото време броя на произведените у нас коне продължава да спада. При тези обективни дадености недостига от

спортни коне в страната се покрива чрез внос от чужбина. По-голямата част от внесените коне макар и да принадлежат към водещи спортни породи и световно известни линии не се отличават нито със задоволителен екстериор, нито с достатъчно добри спортни качества.

- Оценката на икономическата ефективност от провежданите развъдни мероприятия в животновъдството се осъществява на информацията за направените разходи, получените приходи и величината и наследяемостта на признаците или величината на постигнатото генетично подобрене. В коневъдството, породи дългия генерационен интервал, който при производствени условия е около 10 години, приходите от реализираното генетично подобрене на признаците с пазарна стойност се реализират години по-късно. В развъдната програма е предвидено контролата на производителността да се извършва в дисциплините на конния спорт, което е ново за нашата страна. В такъв аспект изчисляването на икономическата ефективност на база агрегиран генотип не е възможно преди да има смяна на генерациите, достатъчна по обем информация за анализиране от контролите и преди да бъдат разработени научно- обосновани икономически тегла на отделните признаци или групи признаци.

Авторски колектив:

1.
/Ст.н.с. II ст. д-р И. Събева/
2.
/Зооинж. С. Касчиев/